

TERAPEVTSKE ŽIVALI

Raziskovalno področje: biotehnologija, gozdarstvo, kmetijstvo ali veterina

Sekundarno področje: veterina

Raziskovalna naloga

Avtorica: Ava Vorih

Mentor: Irena Prosenjak

Somentor: Radmila Drvarič

Maribor, 2024

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
1.1. Cilji:.....	1
1.2. Hipoteze	1
1.3. Kaj je terapija z živaljo?.....	1
1.4. Katere so terapevtske živali?.....	2
1.5. Kako se izvaja terapija s terapevtsko živaljo?.....	5
1.6. Terapija glede na vrsto živali	6
2. METODOLOGIJA DELA.....	8
2. 1. Metoda preučevanja različnih virov	8
2. 2. Metoda zbiranja podatkov s pomočjo anketiranja.....	8
2. 3. Metoda intervjuja	8
2. 4. Metoda analize in interpretacije podatkov	9
3. REZULTATI.....	9
3. 1. Intervju z gospo Nino Korošec Mladenovič, terapevtko s konji.....	9
3. 2. Analiza ankete	11
3. 3. Intervju z lastnico terapevtskega psa.....	17
4. RAZPRAVA, INTERPRETACIJA REZULTATOV.....	22
5. DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK.....	24
6. ZAKLJUČEK/SKLEP(I):	24
7. VIRI IN LITERATURA	25
8. PRILOGE.....	26
PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK - TERAPEVTSKE ŽIVALI.....	26
PRILOGA 2: INTERVJU	27
PRILOGA 3: INTERVJU SAMIRA LAH.....	28

KAZALO TABEL

Tabela 1: Odgovori anketirancev ali poznajo, katere živali se uporabljajo za terapije.....	13
Tabela 2: Katere žival bi anketiranci izbrali za terapijo?.....	16
Tabela 3: Ali imaš hišnega ljubljence, te kdaj potolaži, pomaga? Lahko zapišeš kakšno izkušnjo.	17

KAZALO SLIK

Slika 1: Terapija s konjem.....	2
Slika 2: Objemanje psa.....	3
Slika 3: Domača terapija z muckom	4
Slika 4: Terapija s ptičjim pajkom	4
Slika 5: Hranjenje želvice, moja terapija	5
Slika 6: Terapija s kokoško	6
Slika 7: Terapija z mačko.....	8

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število anketirancev po razredih.....	11
Graf 2: Spol anketirancev.....	11
Graf 3: Ali anketiranci poznajo terapije z živalmi?	12
Graf 4: Od kod anketiranci poznajo terapevtske živali?	12
Graf 5: Ali anketiranci poznajo kakšno terapevtsko žival?.....	13
Graf 6: Odgovori anketirancev ali poznajo koga, ki se je udeležil terapije.	14
Graf 7: Ali so se anketiranci kdaj udeležili terapije z živaljo?.....	14
Graf 8: Mnenja anketirancev, kateri ljudje najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali	15
Graf 9: Poznavanje anketirancev, kje se v Mariboru izvajajo terapije z živalmi	15
Graf 10: Bi anketiranci poiskali pomoč terapevtske živali?	16

POVZETEK

Za nalogo sem se odločila zato, ker me zanima, kako terapevtske živali vplivajo na ljudi z težavami. Želim ugotoviti, katere živali so primerne za različne terapije, na kakšen način se terapije izvajajo, katere težave se lahko zdravijo s pomočjo terapevtskih živali. Zanima me tudi odstotek uspešnosti takega zdravljenja. Raziskovala bom tako, da bom intervjuvala ljudi, ki izvajajo te terapije in z anketo preverila, koliko učencev naše šole poznajo izbrano problematiko. Sama sem velika ljubiteljica živali, zato me je ta tema raziskovalne naloge še toliko bolj pritegnila.

KLJUČNE BESEDE

terapevtske živali, terapija z živaljo, zdravljenje, odnos med živaljo in človekom, živali primerne za terapevtsko zdravljenje, deležniki terapije z živaljo

1. UVOD

Preživljanje časa z živalmi je že od nekdaj koristno za naše počutje, zdravje in medsebojne odnose. Raziskave so celo pokazale, da ljudje, ki živijo s svojim hišnim ljubljencem, redkeje zbolevajo za boleznimi srca in ožilja. Zraven terapije z živalmi, poznamo tudi različne aktivnosti z živalmi, kjer imajo živali druge vloge in druge naloge. Najbolj znani so recimo psi, ki so lahko reševalci, policijski psi itd. Med terapevtskimi živalmi največkrat zasledimo pse, konje, delfine, mačke in kunce. Med temi pa najdemo tudi druge terapevtske živali, kot so osli, kokoši, činčile itd. Zavedam se, da imajo živali izreden vpliv na ljudi, še posebej na ljudi s težavami. Terapija z živalmi poteka v spremstvu terapevta, ta z živalmi pomaga osebi odpraviti določene težave. Terapija z živalmi se uporablja predvsem pri zdravljenju nizke samozavesti, vedenjskih motenj, nezbranosti in pomanjkljivi socializaciji. Vsak človek, ki je včasih utrujen in nerazpoložen, ve, kako dobrodejno in sproščujoče vpliva nanj dotik mehke živali.

1.1. Cilji:

Za to raziskovalno nalogo sem si postavila sledeče cilje:

- kaj so terapije z živalmi, kako potekajo in v koliki meri so uspešne,
- katere so živali, ki so primerne v terapevtske namene,
- katere bolezni in težave lahko pozdravi terapija z živaljo,
- ali učenci naše šole poznajo terapije z živaljo in terapevtske živali.

1.2. Hipoteze

Za namen raziskovalne naloge, sem si postavila tudi različne hipoteze:

Hipoteza 1: Terapije z živalmi pomagajo veliko ljudem s psihičnimi težavami.

Hipoteza 2: Najpogostejši terapevtski živali sta pes in konj.

Hipoteza 3: Po terapiji z živaljo se stanje izboljša.

1.3. Kaj je terapija z živaljo?

Pri terapijah z živalmi se največkrat izvaja individualen pristop. V njem sta vključena terapevt in primerna terapevtska žival. Med terapijo si zastavimo določene cilje, ki jih želimo doseči, npr. premagati strah pred živaljo, zmanjšati stres, socializacija...

Pri aktivnostih z živalmi v vrtcih, šolah, raznih domovih je največkrat udeležena manjša skupina ljudi. Takrat pa je namen sproščeno druženje in spoznavanje terapevtske živali in zabava. Terapijo z živalmi uspešno uporabljamo pri zdravljenju vedenjskih motenj, nezbranosti, nizki samozavesti, pomanjkljivi socializaciji... Učinki terapevtskih živali tudi pozitivno vplivajo na ljudi, ki imajo epilepsijo, sladkorno bolezen, demenco, raka, duševne težave itd.

1.4. Katere so terapevtske živali?

Živali, ki se največkrat pojavljajo v vlogi terapevtske živali (v sodelovanju z njenim vodnikom) morajo posedovati določene lastnosti. Na podlagi njih lahko izpolnjujejo svoje naloge. Vodnik mora pri svojem terapevtskem delu upoštevati, katera vrsta živali bi bila najbolj ustrezna za osebo, ki bo udeležena na terapiji. ([Zavod brez ovir, 2021](#))

Slika 1:Terapija s konjem

(Vir: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fskonji.si%2Fterapija-s-pomocjo-konja>)

Preden terapevt začne izvajati terapijo z živaljo, mora vedeti težave bolnika in vedeti, kako jih sčasoma pozdraviti. Pomembno je tudi, da ima terapevt dobro znanje o terapevtski živali, s katero obiskuje ljudi s težavami, fizične sposobnosti, posebnosti in značilnosti.

Terapevtskih živali je veliko vrst, ampak največkrat med terapevtskimi živali zasledimo pse, mačke, konje, delfine in kdaj pa kdaj tudi kakšnega kunca ali hišnega zajčka.

Slika 2: Objemanje psa

(Vir: <https://www.vzgojni-zavod-verzej.si/nase-dejavnosti/socialno-pedagosko-delo-s-pomocjo-zivali/>)

Slika 3: Domača terapija z muckom

(Vir: lasten vir)

So pa tudi druge terapevtske živali, kot so kokoši, činčile, morski prašički, race, koze, lahko tudi katere eksotične živali kot recimo želva in ptičji pajek, pujski in beloprski ježki. Terapevtske živali imajo tudi razne druge aktivnosti kot recimo policijski in gasilski pes.

Slika 4: Terapija s ptičjim pajkom

(Vir: <https://mc-vic.si/tecaj-terapije-s-pomocjo-zivali-2/>)

Slika 5: Hranjenje želvice, moja terapija

(Vir: lasten vir)

1.5. Kako se izvaja terapija s terapevtsko živaljo?

“Prva stvar, ko si domislimo terapijo z živaljo, mora biti prostor, ki mora biti primeren za žival in za skrbnika. Pred in po terapiji je priporočljivo zračenje prostora.

“Terapijo naj bi se izvajalo največ enkrat tedensko, približno 45 minut. Psi se lahko udeležijo tedensko največ dveh terapij po uro do uro in pol, vendar pod pogojem, da lastnik presodi, da za njegovega psa ta količina ne predstavlja prevelikega stresa. Glede uspešnosti terapije oziroma aktivnosti pa je težko govoriti. Pri terapiji si lahko zastavimo cilj in rečemo, da je bila terapija uspešna, če smo ga uspeli doseči. Povedati pa je treba, da so napredki zelo majhni, za zunanjega opazovalca morda celo neopazni, zato je treba imeti pri delu veliko mero potrpljenja in vztrajnosti.” ([Juršič, 2010](#))

Institucije, v katerih se lahko nahajajo terapije:

- zdravilišča,
- vrtci in šole,
- bolnišnice,

- rehabilitacijski centri,
- domovi starejših občanov ...

Terapija s pomočjo živali je timsko delo, kjer so prisotne 4 osebe: terapevtska žival, vodnik terapevtske živali, strokovna oseba in uporabnik terapije. Za strokovno osebo in vodnika terapevtske živali se delo začne s pripravo na terapijo, za terapevtsko žival in uporabnika terapije, se terapija začne s terapevtsko uro. Strokovna oseba po opravljeni terapiji še oceni učinke in cilje ter dokumentira. Terapija z živaljo mora biti prijetna, umirjena, sproščena in brez prisile. Pri terapiji sta povsem pomembna spoštljiv odnos in iskrenost. Če pri terapiji tega ni, ni terapevtskega učinka. V terapiji z živaljo je bistvo sodelovanje in ljubeč odnos.

1.6. Terapija glede na vrsto živali

Kot sem že naštel in omenila obstajajo različne vrste terapevtskih živali od psov do kuncev do eksotičnih terapevtskih živali. In ne glede na vrsto je pomembna osebnost živali, njen značaj, ne pasma, spol ali barva. Ljudje imamo različne okuse, a splošno gledane karakteristike nimajo nobene vloge. Je pa vsekakor pošteno in uvidevno ter priporočljivo karakteristike upoštevati pri nekaterih uporabnikih zaradi njihovega okusa, ali pa aktivnosti, ki jo nameravajo izvajati. Z različnimi terapevtskimi živalmi ne moremo izvajati enake terapije. Uporabnik definitivno ne more jahati psa in v postelji božati konja. Terapija se razlikuje po živali in po motnji uporabnika.

Slika 6: Terapija s kokoško

Vir: https://live-production.wcms.abc-cdn.net.au/cbdd4549fcc5e4c39b15c5c6b5afbfa6?impolicy=wcms_crop_resize&cropH=1334&cropW=2000&xPos=0&yPos=0&width=862&height=575

Pozitivni učinke terapije:

Najverjetneje je najbolj pozitiven učinek, pozitiven odnos do živali. Ljudje in otroci se naučijo, kako skrbeti za živali, dobijo večjo odgovornost. Nekateri otroci dobijo večjo šolsko uspešnost. Dobijo zdravo osebnostno rast, večja stopnja empatije. Poboljša se jim spomin in koncentracija. Mislim, da negativni učinki ne obstajajo.

Terapevtsko jahanje - hipoterapija:

V Sloveniji se je že pred terapijo s psi začela izvajati terapija s konji, imenovana tudi hipoterapija.

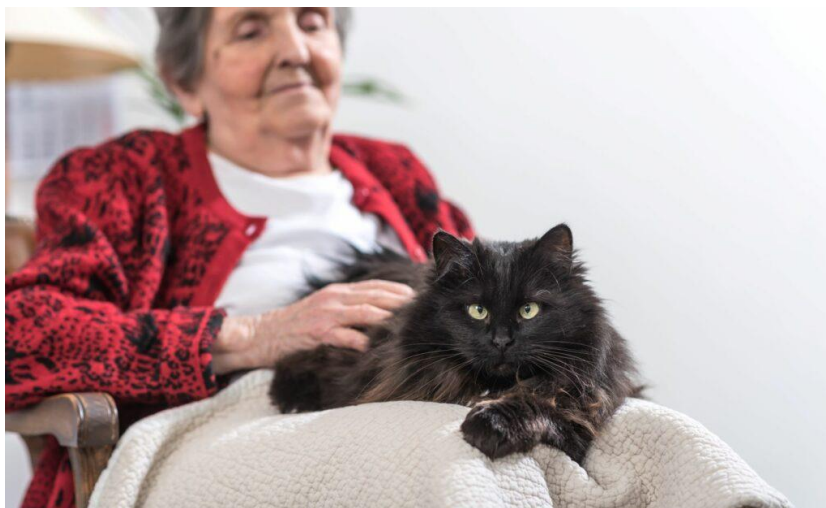
“Konj prebudi v človeku mogočna čustva, saj je že kot simbol veličine in moči močno prisoten v človekovi zavesti. Hipoterapija oz. zdravljenje s konjem je ena izmed vej fizioterapije, ki osebo aktivira tako telesno kot tudi čustveno. S svojim tridimenzionalnim gibanjem konj zdravilno vpliva na jahalca. Jahanje pozitivno vpliva na stiskanje in sproščanje mišic črevesja, krepi mišice na rokah in nogah ter pomaga pri sproščanju in povečanju gibalnih sposobnosti.”(Trebec, 2010)

Terapija s konji se je pokazala uspešna tudi pri odpravljanju težav, pri boleznih centralnega živčnega sistema in tudi odpravljanju duševnih, vedenjskih in osebnostnih motenj. Hipoterapija je predvsem posvečena otrokom, da se s konjem gibljejo in družijo v naravi ter se še nekaj zraven naučijo.

Antistresna terapija:

Vsak človek ve, kako je pobožati živalski, mehak kožušček, ko je nerazpoložen in utrujen. Brez kakšnih stranskih učinkov je božanje živali lahko antistresna terapija. Med božanjem katerekoli živali se količina antistresnih hormonov zelo zviša.

“Dokazano je, da božanje psa znižuje krvni tlak in pozitivno vpliva na zmanjševanje stresa. Ljudje, ki živijo s svojim hišnim ljubljencem, redkeje zboleijo za boleznimi srca in ožilja, saj naj bi ravno pozitivna čustvena navezanost na žival povzročala znižanje ravni holesterola v krvi. Sicer pa nas že tudi sprehod s psom prisili v gibanje, nam omogoča boljše telesno kondicijo ter nas nagradi z občutkom odgovornosti in skrbnosti.” (Trebec, 2010)

Slika 7: Terapija z mačko

Vir: <https://www.zoohit.si/magazin/wp-content/uploads/2020/12/therapiekatze-seniorin-1024x624-1.jpeg>

2. METODOLOGIJA DELA

2. 1. Metoda preučevanja različnih virov

Osnovna in začetna metoda dela je bila metoda dela s knjižnimi - pisnimi in spletnimi viri. Pisne vire sem iskala v šolski knjižnici in Mariborski knjižnici na Pobrežju. Pisne oz. knjižne vire sem dopolnjevala s spletnimi viri. Vse podatke sem povzela, citirala in uskladila.

2. 2. Metoda zbiranja podatkov s pomočjo anketiranja

Metodo zbiranja podatkov sem uporabila pri anketnem vprašalniku. Prvi korak je bil, da sem sestavila vprašanja za anketirance in nato naredila iz vprašanj anketo. S pomočjo mentorice sem anketo posredovala anketirancem preko komunikacije v Microsoft office Forms. Anketni vprašalnik je vseboval 13 vprašanj. Anketiranci so odgovarjali na anketni vprašalnik anonimno. Anketiranci so bili učenci naše šole od 6. do 9. razreda. Anketo je rešilo 199 učencev naše šole, 101 deklica in 98 fantov.

2. 3. Metoda intervjuja

Opravila sem intervju s terapevtko s konji, Nino Korošec Mladenovič. Postavila sem ji sedem vprašanj. Opravila sem tudi intervju s terapevtko s psi, Samiro Lah, ki izvaja terapije z njeno psičko Luno in ji postavila deset vprašanj.

2. 4. Metoda analize in interpretacije podatkov

Hipoteze sem potrdila s pomočjo intervjuja in anketnim vprašalnikom. Uporabila sem lastne vire oz. slike, ki sem jih poiskala v mojem telefonu in prenesla v raziskovalno nalogo.

3. REZULTATI

3. 1. Intervju z gospo Nino Korošec Mladenovič, terapevtko s konji

Profesionalno se ukvarja z otroki z avtizmom in njihovimi starši. Je specialna in rehabilitacijska pedagoginja, terapevka igralne terapije in ustanoviteljica Zavoda To sem jaz. Temelj njenega dela je zagotavljanje raznolikih izkušenj, v katerih lahko otrok začuti sebe in drugega ter je prisoten v tem trenutku. To je osnova za rast in razvoj vsakega posameznika, tudi odraslega.

Odgovori na vprašanja:

1. S kakšnimi težavami pacienti najpogosteje prihajajo na terapije?

K meni prihajajo otroci, mladostniki in odrasli z najrazličnejšimi posebnimi potrebami: osebe z motnjo v duševnem zdravju, gibalno ovirane osebe, osebe z motnjo avtističnega spektra, otroci z učnimi in vedenjskimi težavami, slabovidne in slepe osebe, gluhe in naglušne osebe.

2. Katere starosti so pacienti in katerih je največ?

Večinoma otroci in mladostniki, od nekje 6 do 25 let.

3. Kako uspešne so terapije?

Terapije s pomočjo konja so dolgoročno, zelo uspešne, saj njene aktivnosti in dejavnosti, posegajo na vsa področja človekovega življenja, na kognitivno, konativno, psihomotorično in socialno področje.

4. Se zgodi, da oseba ne najde stika z živaljo?

Seveda! Konj je velika žival, ki pri ljudeh lahko vzbudi strahospoštovanje.

5. Kaj svetujete takim osebam?

Pristopamo h konju na več načinov, večkrat po malo.

6. Koliko terapij je potrebnih, da se pokaže rezultat?

Ni prave formule za to. Odvisno je od vsakega posameznika, koliko terapij bo potrebnih za rezultate.

7. Ali tudi žival kdaj odkloni sodelovanje s kakšno osebo?

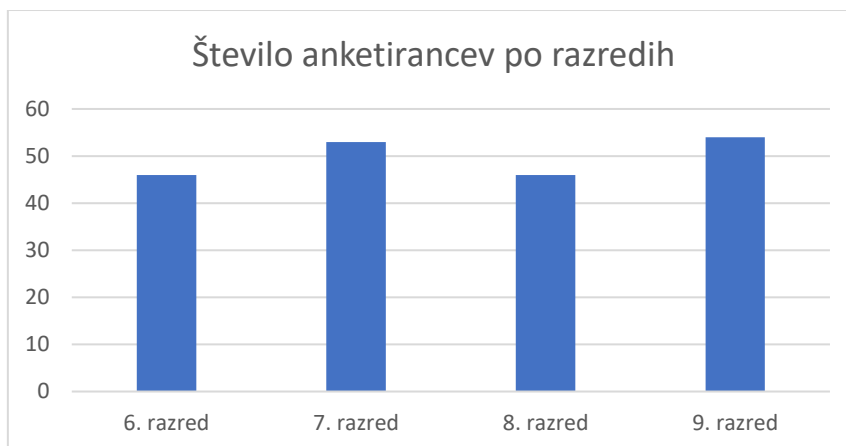
Seveda, tudi. Saj ima pravico do tega, konj je enakovreden član terapevtske ekipe, lahko ima tako imenovan "slab" dan in odkloni delo.

Nina Korošec Mladenovič, terapevtka s konji.

3. 2. Analiza ankete

1. Vprašanje: Razred

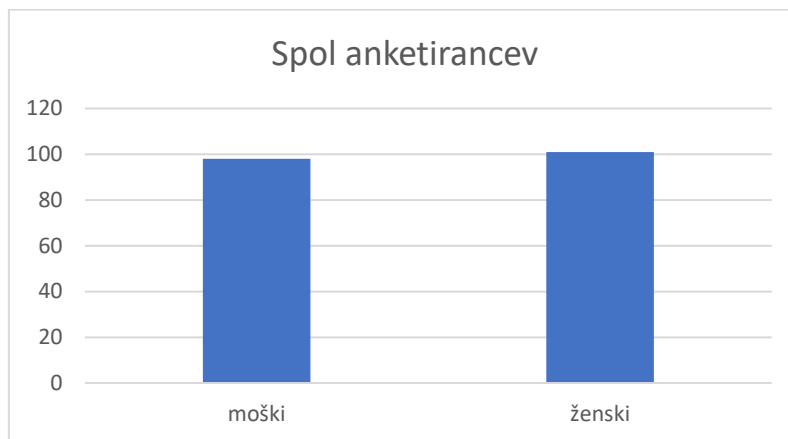
Graf 1: Število anketirancev po razredih

Največ anketirancev je učencev iz 9. razreda

2. Vprašanje: Spol anketirancev

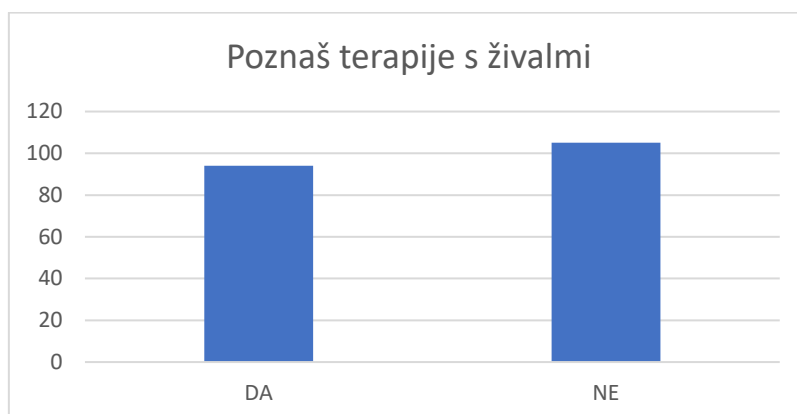
Graf 2: Spol anketirancev

Anketo je rešilo več deklic, kot pa fantov.

3. Vprašanje: Poznaš terapije z živalmi?

Graf 3: Ali anketiranci poznajo terapije z živalmi?

Večina anketirancev ne pozna terapije z živalmi.

4. Vprašanje: Kdo te je seznanil s tem?

Graf 4: Od kod anketiranci poznajo terapevtske živali?

Največ anketirancev se je s terapijo z živalmi seznanilo v šoli.

5. Vprašanje: Ali veš, katere živali uporabljajo za terapije?

Tabela 1: Odgovori anketirancev ali poznajo, katere živali se uporabljajo za terapije.

ALI VEŠ KATERE ŽIVALI UPORABLJAJO ZA TERAPIJE?	ŠTEVILO ODGOVOROV
NE VEM	77
PSI	69
MAČKE	19
KONJI	17
ZAJCI	7
VSE	3
JA	2
RIBE	2
PUJSE, ČEBELE, TIGER, MALE ŽIVALI, DINOZAVRI, RAZLIČNE, RAKA, PAPIGE, POLŽA	1

6. Vprašanje: Poznaš kakšno terapevtsko žival?

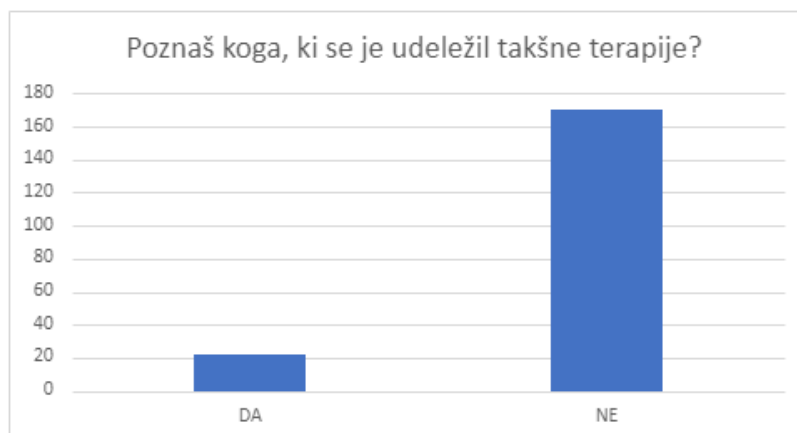
Graf 5: Ali anketiranci poznajo kakšno terapevtsko žival?

Presenetljivo je, da toliko anketirancev pozna terapevtsko žival.

7. Vprašanje: Poznaš koga, ki se je udeležil takšne terapije?

Graf 6: Odgovori anketirancev ali poznajo koga, ki se je udeležil terapije.

Večina anketirancev ne pozna nikogar, ki se je že udeležil terapije.

8. Vprašanje: Si se tudi ti že kdaj udeležil terapije z živaljo?

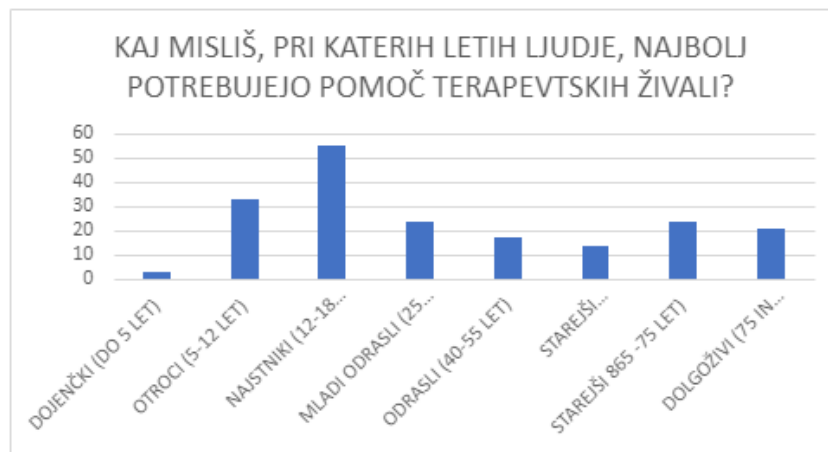
Graf 7: Ali so se anketiranci kdaj udeležili terapije z živaljo?

Kot sem pričakovala, pokaže tudi ta graf, da se je zelo malo anketirancev že udeležilo terapije.

9. Vprašanje: Kaj misliš, pri katerih letih ljudje, najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali?

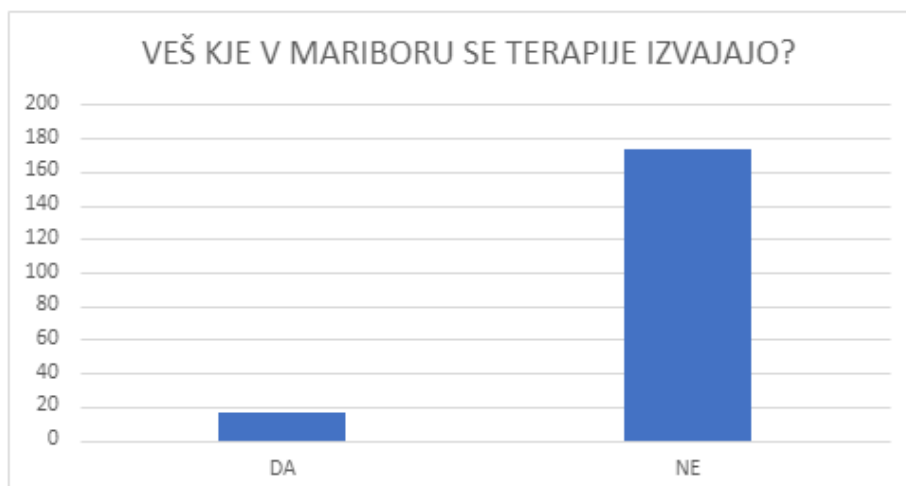
Graf 8: Mnenja anketirancev, kateri ljudje najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali

Tudi sama mislim, da je res, je največ anketirancev izbralo odgovor, da najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali najstniki.

10. Vprašanje: Veš, kje se v Mariboru izvajajo terapije ?

Graf 9: Poznavanje anketirancev, kje se v Mariboru izvajajo terapije z živalmi

11. Vprašanje: Bi poiskali pomoč terapevtskih živali, če bi imeli težave?

Graf 10: Bi anketiranci poiskali pomoč terapevtske živali?

12. Vprašanje: Katero žival bi izbral/a za terapijo?

Tabela 2: Katero žival bi anketiranci izbrali za terapijo?

KATERO ŽIVAL BI IZBRAL/A ZA TERAPIJO?	ŠTEVILO ODGOVOROV
PES	81
MAČKO	30
NE VEM	23
KONJ	16
NOBENE	7
NE	6
KAČA	4
ZAJČKA	2
PUJS	2
ŽELVA	2
MEDEK, ŽIRAFA, DINOZAVER, NEKAJ PUHASTEGA, RIBA, VSEENO, PANDA, LEV, KOZA, SLON, MALI KUŠČAR, HRČEK	1

13. Vprašanje: Ali imaš hišnega ljubljénčka, te kdaj potolaži, pomaga? Lahko zapišeš kakšno izkušnjo.

Tabela 3: Ali imaš hišnega ljubljénčka, te kdaj potolaži, pomaga? Lahko zapišeš kakšno izkušnjo.

ALI IMAŠ HIŠNEGA LJUBLJÉNČKA, TE KDAJ POTOLAŽI, POMAGA? LAHKO ZAPIŠEŠ KAKŠNO IZKUŠNJO.	ŠTEVILO ODGOVOROV
NE, NIMAM.	64
PSA, ME POTOLAŽI, STOJI MI OB STRANI.	42
JA IMAM, ME POTOLAŽI, RAZVESELI, POMAGA.	42
MAČKO, VEČKRAT ME POTOLAŽI, KO MI JE HUDO.	30
ZAJČKA, RAZVESELI IN POTOLAŽI ME.	5
PAPIGE, SPROSTIM SE OB NJIH.	4
RIBE, ME RAZVESELIJO.	3
HIŠNEGA PAJKA.	2
NEUMEN ODGOVOR.	1
KONJE, SPROŠČAJO ME.	1
SKAKAČI, GRIZEJO ME.	1
KUŠČARJA, POTOLAŽIL ME JE.	1
ŽELVA, STOJI MI OB STRANI.	1
MORSKI PRAŠIČKI, POMAGAJO MI S STRESOM.	1
IMAM HRČKA.	1

3. 3. Intervju z lastnico terapevtskega psa

Kratka predstavitev intervjuvanke:

Moje ime je Samira Lah, na osnovni šoli sem zaposlena kot učiteljica dodatne strokovne pomoči. Od leta 2020 sva s psičko Luno postali terapevtski par pri Zavodu PET (Zavod za posredovanje s pomočjo psov).

Zavod PET je zasebni zavod, ki deluje z namenom dvigovanja kakovosti življenja posameznika s posredovanjem s pomočjo psa (AAI – Animal Assisted Intervention).

V zavodu delujemo samo prostovoljci.

Terapevtski kužki dvakrat na leto opravijo veterinarski pregled, s čimer pridobijo veterinarsko spričevalo, ki je pogoj za obiske ustanov.

1. S katero živaljo vi izvajate terapije?

Z labradorko Luno.

2. S kakšnimi težavami osebe najpogosteje prihajajo na terapije?

Težave oseb, ki prihajajo na terapije so lahko zelo različne:

- V domovih starostnikov terapevtski psi pomagajo starostnikom, da se ne počutijo tako osamljene. Igrivost, prijaznost in ljubkost psov popestri njihov vsakdan in prinaša veselja in radost v prostor. Dotik ob božanju psa deluje pomirjujoče na čustva.
- V šoli: pozitivno deluje na vse otroke, najpogosteje pa prihajajo s terapevtskimi psi otroki, ki imajo različne težave v šoli, bodisi se težje učijo, težje berejo, imajo težave s čustvovanjem, vedenjem ali pa imajo trenutno stisko zaradi različnih okoliščin (ločitev staršev, izgube starih staršev ali drugih bližnjih sorodnikov itn.)
- Na terapije prihajajo tudi psihiatrični bolniki, katerim kužki pomagajo pri spopadanju z vsakdanjim življenjem (npr. pri depresiji, osamljenosti ali drugih duševnih stiskah)
- Terapij se udeležujejo tudi otroci, ki so dlje časa v bolnišnicah (npr. ob težjih boleznih, ob operativnih posegih, težavah v duševnem zdravju itn.)
- Terapije s kužki se udeležujejo tudi pacienti, ki imajo težave z gibanjem (bodisi zaradi nesreč, možganskih poškodb itn.). Npr. v rehabilitacijskem centru Soča, delavni terapevti, fizioterapevti s pomočjo kužkov pacientom dajejo različne naloge, s katerimi krepijo hojo, gibljivost rok itn. (npr. vodenje kužka, krtačenje itn.)

3. Katere starosti so pacienti in katerih je največ?

Sama največ delam terapije s kužki, z otroki in mladostniki, občasno pa tudi s starostniki.

4. Kako uspešne so terapije?

Terapije so zelo uspešne. Skoraj vedno dvignejo razpoloženje otrok ali jim pomagajo, da se umirijo, ko so preveč vznemirjeni. Včasih zadržanim otrokom pomagajo, da postanejo živahni. Skoraj vedno se vzpostavi dober stik med otrokom in kužkom, otrokom ugajajo dotiki kužka

(božanje, krtačenje...) in igre. Tudi otroke, ki jih je bilo sprva strah kužkov, se postopoma navadijo, strah premagajo, kar jim dvigne samozavest.

Terapije pomagajo tudi pri razvijanju socialnih veščin. Otroki in mladostniki lažje razumejo in sprejmejo določena pravila, spoznajo podrobnosti navad in lastnosti kužkov, ki jih lahko primerjajo tudi s človeškimi navadami. Učijo se potrpežljivosti, nežnosti in kako pravilno pristopamo do kužkov, da se ob nas dobro počutijo. Prav tako spoznavajo telesno govorico kužkov, kako nam z njo kužki sporočajo svoje počutje, razpoloženje, stiske. S tem, ko otroci spoznavajo nebesedno govorico psov, se naučijo opazovanja tudi našega razpoloženja, počutja, izražanja čustev itn.

Pozitivne učinke posredovanja s pomočjo psa lahko razdelimo na več vidikov (iz spletne strani <https://www.zavod-pet.si/>)

- Telesni vidik (izboljšanje motoričnih sposobnosti: ravnotežje, gibljivost, koordinacija, vzdržljivost, moč; izboljšanje koordinacije oko – roka; izboljšanje fine motorike; izboljšanje sposobnosti prijemanja; izboljšanje telesne drže; povečanje obsega posameznega giba, taktilna stimulacija)
- Mentalno zdravje (zmanjševanje anksioznosti, povečanje pozornosti, izražanje čustev, empatija, zmanjšanje občutkov osamljenosti, pozitiven vpliv pri izgubi in žalovanju, osredotočenost na sedanost, višje samospoštovanje in samovrednotenje, povečana sposobnost zaupanja, socialni vidik, kognitivni/izobraževalni vidik, govor in komunikacija).
- Socialni vidik (izboljšanje socialnih spretnosti, primeren dotik (prejemanje in dajanje), prejemanje in dajanje konstruktivne kritike, dobro sodelovanje z drugimi, očesni kontakt, nuditi in prejemati pomoč, sposobnost odločanja, zmanjšanje manipulativnega vedenja, prejemanje in dajanje nagrade ali pohvale, izkazovanje hvaležnosti, boljše socialne interakcije, povečanje želje po pripadnosti skupini).
- Kognitivni/izobraževalni vidik (boljša in dolgotrajnejša pozornost, osredotočenost na nalogo, izboljšanje spomina in priklica spomina, izboljšanje branja in razumevanja

besedila, izboljšanje sposobnosti reševanja problemov, motivacija, izboljšanje kratkoročnega in dolgoročnega spomina, izboljšanje poznavanje pojmov.

- Govor in komunikacija (izboljšanje verbalne komunikacije, izboljšanje besednega zaklada, naučiti se vprašati in odgovoriti na vprašanje, boljša izgovorjava besed).

5. Se zgodi, da oseba ne najde stika z živaljo?

Da, nekateri si stika s kužki ne želijo ali ga ne zmorejo, ker imajo bodisi strah pred kužki, težave s sprejemanjem dotikov ipd. ali druge zadržke. Do kužka ostajajo ravnodušni.

6. Kaj svetujete takim osebam?

Običajno, poskušam preko igre (npr. dajanje briketov v interaktivno igraro ipd.) pomagati vzpostaviti stik s kužkom ali pa preko pogovora o lastnostih kužkov, njihove nebesedne govorice, značilnostih itn. približati jim svet psov. Včasih je potreben samo čas, da začne taka oseba kužku zaupati.

7. Koliko terapij je potrebnih, da se pokaže rezultat?

To je zelo odvisno od osebe. Nekateri potrebujejo samo nekaj terapij ali se celo že v prvi uri "omehčajo", ko vidijo druge otroke, kako se igrajo s kužkom, nekateri začnejo zaupati po mesecu ali dveh. Največja težava je tam, kjer so obiski samo enkratni, bolj predstavitveni in oseba, ki se kužka boji, nima dovolj priložnosti, da bi se z njim povezala ali spremenila pogled in odnos do njih.

8. Ali tudi žival kdaj odkloni sodelovanje s kakšno osebo?

Da, tudi to se kdaj zgodi. Običajno v bolnišnicah ali pri starejših osebah, ki imajo zaradi zdravil, ki jih prejemajo, močan telesni vonj, kar lahko nekatere kužke zmoti. Kužki takrat pokažejo, tako da se osebe želijo izogniti, ne želijo sodelovati v aktivnosti. Vodnik mora to upoštevati pri terapiji s tako osebo.

9. Ali so katere pasme psov ali drugih živali bolj primerne za terapije od drugih?

Terapevtski kužki so lahko kužki vseh pasem, bolj je pomemben njihov karakter in to, da so odporni na stresne situacije.

10. Na kak način pomoči potrebni pridejo do terapije?

Obrnejo se lahko na naš Zavod PET in prosijo za sodelovanje. Način sodelovanja je odvisen od tega, kakšno vrsto terapije bi potrebovali. Imamo različne možnosti sodelovanja z ustanovami, kot so:

- Enkratni obiski.
- Sobivanje s psom (za to ni potrebno skleniti pogodbe, pač pa se uredi dogovor med ustanovo in terapevtskim parom oziroma Zavodom PET)

Redni obiski, kjer se med ustanovo in Zavodom PET sklene pogodba o sodelovanju:

- **AAI – Animal Assisted Intervention:** Posredovanje, ki namensko vključuje živali, ki ustrezajo določenim merilom kot del terapevtskega procesa ali izboljšanja kakovosti človekovega življenja na motoričnem, senzoričnem, emocionalnem, socialnem, kognitivnem in govorno – jezikovnem področju.

- **AAA – Animal Assisted Activity- Aktivnost s pomočjo psa** je posredovanje, ki zagotavlja možnosti za motivacijske izobraževalne, rekreacijske in/ali terapevtske koristi, s katerimi izboljšamo kakovost življenja.

- **AAT- Animal Assisted Therapy: Terapija s pomočjo psa**, ki jo izvajajo usposobljeni strokovnjaki v okviru svoje stroke (npr. delovni terapevti, psihologi, fizioterapevti). Značilnost tega je, da si strokovnjak zamisli cilj za vsakega posameznika in si beleži napredek. Izvaja se v daljšem časovnem obdobju.

- **AAE- Animal Assisted Education - Izobraževanje s pomočjo psa)** je posredovanje v vzgojno – izobraževalne namene v vrtcih, šolah in drugih ustanovah oz. organizacijah, ki izvajajo izobraževanje otrok in mladine. Osnovni namen teh delavnic je osveščanje o sožitju z naravo in ravnanju z živalmi, o prostovoljstvu in odgovornosti do skupnosti, v kateri živijo ali pa kot motivacija pri usvajanju učne snovi pri pouku, športnih dejavnostih ali pri dodatni strokovni pomoči.

- **R.E.A.D.- Reading Education Assistance Dogs)** je licenčni program organizacije Intermountain Therapy Animals iz ZDA, katerega izvajamo tudi v okviru našega zavoda in smo ga poimenovali »Berem za PET«. S programom želimo izboljšati bralno pismenost otrok, povečati motivacijo, interes ter pozitivni odnos do knjig in branja.

4. RAZPRAVA, INTERPRETACIJA REZULTATOV

Rezultati raziskav so pokazali, da veliko učencev naše šole ne ve, kaj pomeni terapija z živaljo, kar je 53%. Ostalih 48% učencev, je vedelo, kaj so terapije z živaljo. Graf 4 je pokazal, da se je največ učencev seznanilo s tem v šoli, najmanj pa med sorodniki. V 1. tabeli je razvidno, da največ anketirancev ne pozna terapevtskih živali. Pri grafu številka 5 lahko vidimo, da kar 62% anketirancev ne pozna terapevtskih živali in od tega 38% anketirancev pozna terapevtske živali. Pri 6 grafu je razvidno, da večina anketirancev (89%), ne pozna nikogar, ki se je udeležil takšne terapije, 12 anketirancev, kar je 11%, pa pozna nekoga, ki se je udeležil terapije z živaljo. Pri 7. grafu opazimo, da se je kar 6% že udeležilo terapije z živaljo, kar je 12 anketirancev in me je to kar presenetilo. Pri 8. grafu lahko vidimo, da kar 55 anketirancev meni, da najstniki (12-18 let) takrat najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali. In kar 3 anketiranci menijo, da pomoč terapevtskih živali potrebujejo dojenčki (do 5 let). Iz 9. grafa pa lahko razberemo, da 173 anketirancev, kar je 92% ne ve, kje se v Mariboru izvajajo terapije in 16 anketirancev, kar pa je 8% ve, kje se v Mariboru izvajajo terapije z živalmi. V 10. grafu lahko vidimo, da bi kar 125 anketirancev (65%) poiskalo pomoč terapevtskih živali, če bi imeli težave, kar pa me je zelo presenetilo, da kar 35% anketirancev, ne bi poiskalo pomoč terapevtskih živali. V tabeli 2 je razvidno, da bi največ anketirancev za terapijo izbrali psa ali mačko, nekateri se za to ne bi niti odločili. Pri 3. tabeli so se nekateri zelo razpisali in sem imela veliko dela. Največ anketirancev je napisalo ne, ker nima hišnega ljubljence. Drugo največje število odgovorov je bilo, da psa, ki jih razveseli in potolaži. Razveselil me je tudi odgovor, da ima nekdo morske prašičke, ki mu pomagajo pri stresu.

Pri raziskovanju sem si zastavila 3 hipoteze:

Hipoteza 1: Skozi iskanja in branja virov ter intervjuji, ali terapije z živalmi pomagajo veliko ljudem s psihičnimi težavami, lahko hipotezo potrdim. Odgovor na hipotezo vidimo v intervjuju s terapevtko, Samiro Lah, pri 2. vprašanju, kjer govori, da na terapije prihajajo psihični bolniki in jim kužki pomagajo se spopadati z vsakdanjim življenjem.

Hipoteza 2: Intervjuvala sem terapevtko s psom in terapevtko s konjem. V anketnih rezultatih pa je prikazano, da bi največ anketirancev (učencev naše šole) za terapevtsko žival izbralo psa

in mačko. Hipotezo bom delno potrdila, saj najpogostejši terapevtski živali sta pes in mačka in potem konji, predvsem za najstnike (12 do 18 let).

Hipoteza 3: Po terapiji se stanje večinoma izboljša, saj bolniki, ki so bili deležni terapije, najdejo stik z živaljo, otroci postanejo bolj živahni, velikokrat se vzpostavi stik z otrokom in živaljo po terapiji... Na začetku, se pa lahko zgodi, da terapevtska žival ne najde stika z bolnikom in odstopi od terapije, saj ima pravico. Izvedela sem, da ob takih primerih se za bolnika poišče druga terapevtska žival, ki bo k terapiji pristopila in izboljšala stanje. Pri intervjuju Nine K. Mladenovič lahko izvem, da so terapije s konji dolgoročno zelo uspešne. Odgovor na hipotezo je v intervjuju v 3. vprašanju, zato hipotezo lahko potrdim. Bolniki se učijo socialnih veščin, kako skrbeti za žival, igre, krtačenje, božanje itd. Učijo se nežnosti, potrpežljivosti, kako pristopiti h kužkom. Dejavnosti terapije in njene aktivnosti, posegajo na vsa področja človekovega življenja.

5. DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK

Skozi raziskovalno nalogo sem spoznala veliko stvari. Če imaš hišnega ljubljénčka in ga lahko pobožaš, se igraš s njim, te potolaži, npr. ko si žalosten... Vse to je terapija. Vsakemu, ki potrebuje terapijo, je terapevtska žival nekakšen dodatek, še posebej pri mladih, ki se še spoznavajo in imajo kakšne težave, še posebej psihične, lahko poiščejo pomoč pri terapevtskih živalih. Terapevtske živali ti lahko določijo terapevti, lahko pa si izberejo ljudje potrebni pomoči sami. Med mladostniki sta najbolj priljubljeni terapevtski živali pes in mačka. Pomembno je, da ljudje vedo, da imajo na voljo terapijo z živalmi na razpolago in se lahko za to odločijo. Terapevti s terapevtskimi živalmi že veliko več hodijo z njimi v bolnišnice, šole, vrtce, razne domove itd.

Te terapije predstavljajo neke vrste alternativo zdravljenju v bolnišnicah in omogočajo lajšanje težav brez kemije, naraven način zdravljenja, brez zdravil.

6. ZAKLJUČEK/SKLEP(I):

Skozi raziskovalno nalogo sem izvedela veliko novih stvari, iz iskanja in branja literature ter virov. Spoznala sem, da terapije z živalmi delimo na več vrst, kot sta npr. hipoterapija in antistresna terapija. Skozi to raziskovalno nalogo sem izvedela tudi veliko pojmov o terapevtskih živalih in o terapijah z živalmi, ki jih prej nisem vedela. Spoznala sem tudi veliko vrst terapij z različnimi živalmi in z različnimi težavami bolnikov. Spoznala sem tudi, da veliko učencev naše šole ne ve, kaj pomeni terapija z živaljo ali katere so terapevtske živali. Ugotovila sem tudi, da je božanje svojega hišnega ljubljénčka domača terapija oz. antistresna terapija. V nadaljevanju raziskovanja bi lahko raziskovala, katere živali so najbolj priljubljene oz. pasme psov, konjev, mačk itd. Med raziskovanjem sem imela tudi težave, saj sem imela preveč virov in sem se velikokrat težko držala svojega cilja. Na koncu sem cilje dosegla. Pomembna se mi zdi misel, da so lahko vse živali terapevtske živali.

7. VIRI IN LITERATURA

Uporabljala sem spletne in knjižne vire.

PISNI VIR

Časopis : Slovenske novice 22. 9. 2023

KNJIŽNI VIRI

Bergel Pogačnik, J. Kadar kuža spreminja odnose: učenje socialnih veščin s pomočjo psa , Zgoša: digiars , Žirovnica, 2019

Ilič N. Terapija s pomočjo živali- kaj to je in kako jo lahko uporabim? Lumba, Ljubljana, 2013

Trampuš M. Tačke v šoli – Terapevtski pes – učiteljev pomočnik in šolarjev sopotnik, Zavod Rep. Slovenije za šolstvo, Ljubljana 2014

SPLETNI VIRI

Antistresna terapija, hipoterapija (20. 10. 2023)

<https://www.abczdravja.si/psihologija/terapija-z-zivalmi-dotik-ki-pomirja/>

Kako terapija deluje?, Katere so terapevtske živali. (16. 9. 2023)

<https://brezovir.si/terapevtski-ucinek-zivali-na-cloveka/>

Navdušenje nad živalmi, terapija s živalmi (oktober, 2023)

[HTTPS://SIOL.NET/TRENDI/ZDRAVO-ZIVLJENJE/ZIVALI-POMAGAJO-PRI-ZDRAVLJENJU-MOTENJ-TUDI-AVTIZMA-INTERVJU-480237](https://siol.net/trendi/zdravo-zivljenje/zivali-pomagajo-pri-zdravljenju-motenj-tudi-avtizma-intervju-480237)

Pozitivni učinki terapije, učinki terapije na človeka (19. 9. 2023) <https://www.zivali-terapevti.si/>

Terapija s živalmi (oktober, 2023)

<https://www.dso-vic.si/bivanjevdomu/terapija-z-zivalmi>

Živali naši prijatelji (oktober, 2023)

<https://pot-poguma.si/2022/10/20/terapevtski-ucinki-zivali/>

8. PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK - TERAPEVTSKE ŽIVALI

1. Razred

6. razred

8. razred

7. razred

9. razred

2. Označi spol

ženski

moški

3. Poznaš terapije z živalmi?

DA

NE

4. Kdo te je seznanil s tem?

Šola

Prijatelji

Starši

Sorodniki

Televizija

Telefon

5. Ali veš, katere živali uporabljajo za terapije?

6. Poznaš kakšno terapevtsko žival?

Da

Ne

7. Poznaš koga, ki se je udeležil takšne terapije?

Da

Ne

8. Si se tudi ti že kdaj udeležil terapije z živaljo?

Da

Ne

9. Kaj misliš, pri katerih letih ljudje najbolj potrebujejo pomoč terapevtskih živali?

Dojenčki (do 5 let)

Otroci (5-12 let)

Najstniki (12 - 18 let)

Mladi odrasli (25-40 let)

Odrasli (40 - 55 let)

Starejši odrasli (55-65 let)

Starejši (65-75 let)

Dolgoživ (75 in več)

10. Veš kje v Mariboru se terapije izvajajo?

Da

Ne

11. Bi poiskali pomoč terapevtskih živali, če bi imeli težave?

Da

Ne

12. Katero žival bi izbral/a za terapijo?

13. Ali imaš hišnega ljubljence? Te kdaj potolaži, pomaga? Lahko zapišeš kakšno izkušnjo.

PRILOGA 2: INTERVJU

Nina Korošec Mladenovič, terapevtka s konji

1. S kakšnimi težavami pacienti najpogosteje prihajajo na terapije?
2. Katere starosti so pacienti in katerih je največ?
3. Kako uspešne so terapije?
4. Se zgodi, da oseba ne najde stika z živaljo?
5. Kaj svetujete takim osebam?
6. Koliko terapij je potrebnih, da se pokaže rezultat?
7. Ali tudi žival kdaj odkloni sodelovanje s kakšno osebo?

PRILOGA 3: INTERVJU SAMIRA LAH

1. S katero živaljo vi izvajate terapije?
2. S kakšnimi težavami osebe najpogosteje prihajajo na terapije?
3. Katere starosti so pacienti in katerih je največ?
4. Kako uspešne so terapije?
5. Se zgodi, da oseba ne najde stika z živaljo?
6. Kaj svetujete takim osebam?
7. Koliko terapij je potrebnih, da se pokaže rezultat?
8. Ali tudi žival kdaj odkloni sodelovanje s kakšno osebo?
9. Ali so katere pasme psov ali drugih živali bolj primerne za terapije od drugih?
10. Na kak način pomoči potrebni pridejo do terapije?